

Pahisten ketkuilujen ohella soapien katsoja kiinnostaa kelpo kihlajaiset ja odotettavissa olevat häät ja niitä kuuluukin sijoittaa kunnon saippuaan tasaisin väliajoin. Saatiinhan semmoiset lopulta myös Suomi-soapissa. Oikea tv-melodraama vaalii yhtä kaikki perittyjä perhearvoja, siitä pitivät huolen Paavo-Eric ja Brooke-Päivi.

Kuinka ihmeessä siis soap olisi elämälle vierasta, kun maamme kohta-loistakin päättävät saippuasankarit(taret)?

Veijo Hietala, FT, Turun yliopisto

Olipa kerran Eeva Vuori, joka täytti maailmamme hetkeksi ja haihtui jonnekin. Sitten rakastuivat Paavo ja Päivi, tulivat ja menivät – ainakin joksikin aikaa. STT alkoi leikkiä kasvuhormonijutulla, joka kasvoi ja kasvoi – ja sekin haihtui. Ja etäämpääkin: Diana, Saddam Hussein ja Bill Clinton vetoketjuongelmineen.

Aatehistorioitsijat väittävät, että yhden asian liikkeet kuuluivat 1960-luvulle, mutta journalismissa elämme yhä niiden aikaa – kuin hapuilisimme ilmapallokauppiaan kahisevien pallonippujen keskellä.

Mediajärjestelmämme olisi erinomaisen monimuotoinen. Mutta koska kaikki pyrkivät täyden palvelun taloiksi ja tavoittelevat nopeutta yli muiden uutiskriteerien, joutuu katsoja sietämään uskomattoman määrän tois-
toa. Rumasti sanottuna: koko viestintäapparaatti istuu samalla haaskalla.

Kaikki pyrkivät yhtä jal-
kaa keskittämään: aamun ja
illan sanomalehdet, televi-
sio, radio ja aikakauslehdet.

Ehkä opimme vielä rak-
kastamaan Demarin, Maa-
seudun Tulevaisuuden ja järjestölehtien takuubarman omanapaisia aihevalintoja ja kuivakasta esitystapaa vain siksi, että ne ovat käyneet kovin harvinaisiksi nykyisessä leijuvien arvojen mediamaailmassa.

Ainahan journalismi on tarjonnut arvoanarkiaa, mutta reaaliaikaisuuden vaade on sekoittanut pasmat lopullisesti. Kun asia on kerrottava niin nopeasti kuin mahdollista; valikointi ja tulkinta jäävät tekemättä tai siirtyvät muille areenoille – instant-uutisia tehdään massoille ja kolumneja niille, jotka jo muutenkin tietävät.

Kiireessä tehdään ratkaisuja selkäytimellä, rutiinit vahvistuvat ja jutut yhdenmukaistuvat. Tulee mieleen pahasuisen Stig Hadeniuksen takavuotinen tokaisu ruotsalaisista journalisteista: “He ovat pidemmälle koulutet-

Jättiläisuutisia – kuin ilmapalloja

tuja kuin koskaan, he saavat parempaa palkkaa ja heillä on enemmän teknisiä toimintamahdollisuuksia kuin koskaan – milloin tämä alkaa näkyä jäljessä?”

Siviilirohkeus ei juuri ole kuulunut suomalaisenkaan journalismin peruspiirteisiin.

• • •

Tänä ilmapallojen aikana raportointi pysyy laajuudesta huolimatta ohuena. Ensin tehdään onnettomuusnarraatio, jossa vaaroja ja vahinkoja mielellään

Lehtikuva/ Heikki Saukkomaa

Lehtikuva/ AP Photo/ White House

Lehtikuva/ Reuters/ Jeff Mitchell

liioitellaan – jos ei kellekään käykään pahasti, kaikille tulee hyväolo. Sitten lähtee liikkeelle rikosnarraatio: kuka on syyllinen? Kelmien jahtaaminen on kiehtovaa ja siitä saa näppäriä juupas-eipäs -raportteja.

On suorastaan liikuttavaa, kun ns. vakavan median edustajat rakentavat siirappiutisiaan – esimerkiksi nyt Päivin ja Paavon rakkaudesta. Aikakauslehtiväellä on sentään silmää ja taitoa tilkkiä juttujaan rivienvälisellä ironialla, mutta Herra meitä varjellkoon poliittisesta toimittajasta, joka alkaa pinkin pitsin rynkkyjä kuvailemaan!

Sitä paitsi skaala on väärä – miksei kukaan pohdi sitä, että Paavo&Päivi -isottelu rakentuu täsmälleen samoista aineksista kuin Billin vetoketjuongelmat?

Tämäntyyppinen julkisen ja privaatin rajan hämärtyminen ei inhimillistä politiikkaa, vaan politisoi privaatin.

Eikö reportaasin tekoa enää osata? Miksi nykyään syntyy pelkkiä jätti-

läisuuutisia? Asiaa ei päästä koskaan pahkuloimaan raameissaan, suhteessa muihin elämän ja yhteiskunnan ilmiöihin, koska uusi palloaihe jo puskee päälle.

Kun ilmapallo puhkeaa, jäljelle jää risa vetoketju, Paavo ärähtää ja en-
tistä sopuloituneempi ammattikunta parahtaa tuskaisesti. Eikä kukaan opi
mitään, joku korkeintaan puhaltaa uuden ilmapallon.

*Ullamaija Kivikuru, VTT,
Svenska social- och kommunalhöskolan*

JANNE SEPPÄNEN

Kun suomalainen lehtikuvaaja puhuu poliittisesta valokuvasta, hän tarkoittaa yleensä kuvaa poliitikosta, tyypillisimmillään kansanedustajasta tai ministeristä. Lehtikuvaajalle politiikka on kabinettien ja eduskunnan politiikkaa, enimmäkseen kravatteihin ja tummiin pukuihin sonnustautuneita miehiä. Tässä lajityypissä onnistunut poliittinen kuva on sellainen, joka esittää ministeriä kusella autonsa vieressä tai kansanedustajaa ahmimassa silmillään Iltalehden tyttöä.

Jos politiikan käsitettä venyttää hieman laajemmalle, onnistuneet poliittiset lehtikuvat löytyvät aivan toisesta suunnasta. Tällöin lehtikuva ei enää kuvaa poliitikkoja vaan alkaa kuvallisin keinoin tehdä politiikkaa. Tästä näkökulmasta kaikki valokuvat ovat poliittisia. Ne esittävät aina asiansa joistain näkökulmista ja sulkevat toisia pois.

Vuoden poliittisin lehtikuva

Näillä kriteereillä vuoden poliittisen lehtikuvan palkinnon voisi huoletta myöntää valokuvaaja Seppo Sirkalle, jonka työnäyte löytyy Helsingin Sanomien

kolmospremiltä 8.12.1997. Sirkka kävi ikuistamassa turkistarhaaja Markku Kuisman, joka oli ampunut haulikolla selkään ihmisiä, joiden tulkitsi olevan eläinaktivisteja.

Kuva pysäyttää siinä kuin Kuisman haulikko.

Turkistarhaaja pitää sylissään sinikettua. Katsojalle syntyy välittömästi vaikutelma miehen ja ketun välisestä syvästä yhteydestä. Avuton kettu tarvitsee miestä suojelijakseen. Kun kuvaa katsoo aiemman turkistarhauutisoinnin lävitse, voi kysyä, onko tässä jälleen yksi turkistarhaiskuissa kuollut kettu. Vai onko se haavoittunut ja tarvitsee välittömästi ambulanssi-
kyytiä eläinlääkärin luokse?